

Biogram Profesora Jana W. Kozuchowskiego

widziany oczyma Jego Syna Andrzeja

Prof. Dr hab. Inż.

Jan Wiktor Kozuchowski (1911 – 1994)

Syn Bronisława i Jadwigi Wąsowskiej – córki Anastazego i Aleksandry z d. Bednarzewskiej. Urodził się 19 maja 1911 r. w Łodzi.

W 1931 r. ukończył gimnazjum matematyczno-przyrodnicze im. Jędrzeja Śniadeckiego w Pabianicach i rozpoczął studia w Wyższej Szkole Handlowej (obecnie SGPiS) w Warszawie. W 1932 r. rozpoczął równoległe studia w Politechnice Warszawskiej, na Wydziale Elektrycznym. Studia w WSH ukończył w 1936 r., a w Politechnice Warszawskiej w 1938 r. Pracę zawodową rozpoczął w 1938 r. w firmie K. Szpotański w Warszawie, a po roku, w początkach 1939 r., zmienił miejsce pracy – przyjął funkcję kierownika warsztatów mechaniczno-elektrycznych w firmie ELIS w Warszawie, przy ul. Kazimierzowskiej.

W warsztatach tych opracował szereg konstrukcji, między innymi prądnice do ładowania akumulatorów, napędzaną silnikiem samochodowym wojskowej elektrowni polowej.

Po wybuchu wojny wstąpił na ochotnika do wojska, do 3 baonu ppanc. GISZ (Główny Inspektorat Sił Zbrojnych). Gdy baon przekroczył granice polsko-rumuńską 18 września 1939 r., został internowany w Turno Severin.

Z obozu uciekł w październiku tego roku i przedostał się do Francji, gdzie wstąpił na ochotnika do wojska polskiego – II Dyw. Strzelców Pieszych, dowodzonej przez gen. Prugara-Ketlinga.

Po ukończeniu szkoły podoficerskiej zgłosił się na ochotnika do kompanii szturmowej 6 pułku piechoty. W randze kaprała dowodził drużyną. W czasie wycofywania się II Dywizji pluton Jego, wchodzący w skład straży tylnej, bronił miejscowości Saint Hippolite w Wogezach. Po ogłoszeniu zawieszenia broni przez Francuzów, II Dywizja została internowana w Szwajcarii w czerwcu 1940 roku.

We wrześniu 1940 r. został przeniesiony do obozu uniwersyteckiego dla internowanych w Winterthur koło Zurychu, gdzie - jako asystent prof. Schredera z Politechniki w Zurychu - prowadził zajęcia z fizyki (początkowo ćwiczenia, a następnie wykłady). W 1941 r. rozpoczął wykonywanie pracy doktorskiej w Politechnice w Zurychu pod kierunkiem prof. Bauera – kierownika katedry urządzeń elektrycznych, pod kontrolą prof. Saksera – kierownika katedry matematyki. Po złożeniu pięciu egzaminów, w 1945 r. otrzymał stopień doktora nauk technicznych Politechniki w Zurychu.

W 1945 r. wyjechał ze Szwajcarii, został zdemobilizowany we Francji (w Szwajcarii ukończył szkołę podchorążych i otrzymał awans na plutonowego), po czym udał się na zaproszenie prof. K. Drewnowskiego do Brukseli, do Centrum Studiów zorganizowanego przez Profesora.

W sierpniu 1946 r. powrócił do kraju i podjął pracę w Ministerstwie Przemysłu Ciężkiego, w Departamencie Energetyki. Po utworzeniu Centralnego Zarządu Energetyki, kontynuował pracę w charakterze doradcy i równoległe podjął pracę w Politechnice Wrocławskiej z dniem 1 stycznia 1947 r. jako kierownik nowo utworzonej katedry Gospodarki Energetycznej. Działalność dydaktyczną i naukową katedry ukierunkował na problematykę systemów elektroenergetycznych,

dopiero rodzącą się w skali światowej. Rozwijanie tej problematyki i jej rozwiązanie wymagało stworzenia silnej bazy laboratoryjnej, przeprowadzenia eksperymentów w rzeczywistych warunkach ruchowych systemu krajowego i podejmowania konkretnych prac użytkowych, tworzących postęp techniczny w tej dziedzinie. Przy katedrze utworzył zakład elektroenergetyki, który realizował wymienione zadania. W 1952 r. zostało otwarte nowoczesne laboratorium, wyposażone w niezbędne stanowiska badawcze, między innymi w analizator sieciowy prądu przemiennego. Za to stanowisko Jego zespół otrzymał Nagrodę Państwową II stopnia w 1952 r. Do pionierskich prac z zakresu tworzenia postępu technicznego w energetyce można zaliczyć wykonane w zakładzie elektroenergetyki, pod Jego kierunkiem, układ automatycznej regulacji mocy i częstotliwości krajowego systemu, wdrożony w 1959 r. Na początku lat sześćdziesiątych (1962) wspomniany zakład został przekształcony w Instytut Automatyki Systemów Energetycznych, podporządkowany bezpośrednio Ministrowi Szkolnictwa Wyższego. Został dyrektorem tego instytutu i funkcję tę pełnił do 1970 r. Do tego roku instytut silnie wspomagał działalność dydaktyczną katedry, przemianowanej na katedrę Systemów Energetycznych. Profesor wyposażył laboratoria katedralne, umożliwił wykonanie kilkuset prac dyplomowych, w dużym stopniu ułatwił (jako promotor) 25 doktorantom wykonanie prac doktorskich.

Profesor Kożuchowski był jednocześnie współtwórcą Instytutu Energetyki w Warszawie i w latach 1956-1959 pełnił funkcję dyrektora ds. naukowych, kontynuując prace w ośrodku wrocławskim.

Jako Dziekan Wydziału Elektrycznego w latach 1961-62, starał się oddziaływać na inne katedry Wydziału w kierunku analogicznego działania. W 1969 IASE zatrudniał ok. 600 pracowników, w tym 300 z wyższym wykształceniem. Główne prace naukowo-badawcze Profesora koncentrowały się na problemach automatyzacji krajowego systemu energetycznego.

Wszystkie prace, prowadzone w pełnych cyklach rozwojowych, dotyczyły automatyzacji wytwarzania i przesyłu energii elektrycznej. W celu umożliwienia poprawnej pracy krajowego systemu energetycznego z systemami energetycznymi sąsiednich krajów po ich połączeniu w jeden zespół, opracowano w IASE pod Jego kierunkiem układ automatycznej regulacji mocy czynnej, wymienianej między systemami i częstotliwości systemowej. Za prace teoretyczne, projektowe i wdrożeniowe, związane z tym układem, otrzymał On wraz ze współpracownikami nagrodę Komitetu Nauki i Techniki (1968 r.).

W roku 1971 Kożuchowski został służbowo, na własną prośbę, przeniesiony do Politechniki Warszawskiej, do Instytutu Elektroenergetyki.

W Instytucie Elektroenergetyki Politechniki Warszawskiej stworzył nową specjalizację „Informatyka, Sterowanie i Zarządzanie w energetyce”, opracował dla niej program, zatwierdzony przez ministerstwo szkolnictwa wyższego i techniki, zorganizował laboratorium i zespół pracowników dydaktycznych, zainicjował podjęcie prac doktorskich z tego obszaru, o tematyce nowoczesnej, istotnie ważnej dla krajowej energetyki. Wypromował 13 doktorów, w tym dwóch cudzoziemców. W ciągu dwóch lat był kierownikiem Studium Doktoranckiego na Wydziale Elektrycznym. W 1981 r. przeszedł na emeryturę.

W latach sześćdziesiątych był przez trzy kadencje przewodniczącym Polskiego Komitetu Pomiarów i Automatyki przy NOT, od 1961 r. do 1971 był przewodniczącym Oddziału Wrocławskiego (który organizował) Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego przy PAN. W okresie 1972 – 1982 r. był początkowo wiceprezesem, a następnie prezesem Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego w Warszawie, był członkiem zwyczajnym Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego, członkiem honorowym Polskiego

Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej przy PAN, przewodniczącym Rady Naukowej Instytutu Automatyki Systemów Energetycznych we Wrocławiu, przewodniczącym Podkomisji Ekspertów ds. energetyki przy Urzędzie do spraw postępu technicznego i wdrożeń, członkiem ZBoWiD i kombatanem, członkiem Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej. Był przez kilka kadencji członkiem Głównej Komisji Rewizyjnej (w ciągu jednej kadencji był jej przewodniczącym) PTETiS.

Opublikował ponad 60 pozycji - do najciekawszych z nich można zaliczyć:

„Das Abschreibungsproblem der Elektrozitaetsversorgungs-Unternehmungen“, Wyd. Ernst Larg. Zurych 2 – 1945; „Zagadnienia opłacalności elektryfikacji wsi“ – Przegląd Elektrotechniczny 1947, Z1/2; „Dorobek i drogi rozwojowe nauki energetycznej w Polsce” – Przegląd Elektrotechniczny 1951, Nr 1/2/3; „Problematyka naukowa wchodząca w zakres opracowania polskiego systemu energetycznego”, KOELPO PAN 1959; „Effect on Automatic frequency Control od Free Oscillations of Active Power in Power System”, Proc. IFAC 1960; „Rola energetyki dolnośląskiej w gospodarce krajowej”, Wrocławskie Towarzystwo Naukowe 1960; „Pierwsze próby opracowania matematycznej metody planowania rozbudowy systemów energetycznych, podjęte w Instytucie Elektroenergetyki Politechniki Wrocławskiej (przy mojej katedrze)”, Zeszyty Naukowe Politechniki Wrocławskiej, 1962, Nr 58; „Automatic Power and Frequency Control of Power Systems with Respect to the Economic Load Distribution”, First Polish-Italian Scientific Technical Meeting. Milan 1965; „Współpraca katedry Systemów Energetycznych z Instytutem Automatyki Systemów Energetycznych”; Prace Instytutu Automatyki Systemów Energetycznych, 1958, zeszyt specjalny „Kompleksowa automatyzacja systemów elektroenergetycznych”, Rozprawy Elektrotechniczne 1973, Z.3; „A new approach to transient stability analysis of a large scale power system”, IFAC, Finlandia 1978; „Sterowanie systemów elektroenergetycznych”, PWN 1981; „Cybernetyka systemów energetycznych”, Ossolineum 1982; „Sterowanie systemów elektroenergetycznych” PWN 1983; „Cybernetyka systemów energetycznych” PWN 1986; „Sterowanie systemami elektroenergetycznymi”, PWN 1994.

Profesor opracował ponadto skrypt „Eksplatacja systemów energetycznych” 1951, PWN; pod jego redakcją i przy współautorstwie wyszedł skrypt „Ćwiczenia z sieci i systemów elektroenergetycznych”, 1973, PWN; skrypt „Informatyka, sterowanie i zarządzanie w elektroenergetyce cz. I”, 1979, PWN; samodzielnie opracował skrypt „Informatyka, sterowanie i zarządzanie w elektroenergetyce cz. II”, PWN.

Odnaczony Krzyżem Czynu Bojowego Polskich Sił Zbrojonych na Zachodzie za udział w bitwach pod Saint Hippolite i Maiche.

Otrzymał Nagrodę Państwową II st. 1952, Krzyż Kawalerski OOP, Order Sztandaru Pracy I kl., Medal Zwycięstwa i Wolności, Medal 10-lecia Polski Ludowej, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Odznakę 1000-lecia Państwa Polskiego, Złotą Odznakę „Zasłużony dla Dolnego Śląska”, Złotą Odznakę Honorową NOT, Medal Pamiątkowy im. prof. Mieczysława Pożarskiego. W 1946 r. ożenił się z Zofią Beździk; pozostawił dwóch synów Wojciecha Piotra i Andrzeja Pawła. Powtórnie ożeniony (1978) ze Stanisławą Nowak, zmarł 29.09.1994 r.

Andrzej P.Kozuchowski na podstawie życiorysu, autobiografii J.K.

